

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Матеріали Всеукраїнської
науково-методичної конференції
(10 - 12 квітня 2019 року, м. Одеса)**

У збірнику опубліковано матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 10 - 12 квітня 2019 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти»

Редакційна колегія:

- Сгоров Б.В.** - ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
- Тришин Ф.А.** - проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
- Мардар М.Р.** - проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, д. т. н., професор
- Кананихіна О.М.** - проректор з науково-педагогічної та виховної роботи, соціальних питань, оздоровлення і спорту, к. т. н., доцент
- Мураховський В.Г.** - директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Волков В.Е.** - д. т. н., професор кафедри Вищої та прикладної математики
- Корнієнко Ю.К.** - директор центру дистанційної освіти, к. ф.-м. н., доцент
- Радіонова О.В.** - к. т. н., доцент кафедри Технології вина та енології
- Купріна Н.М.** - декан факультету економіки, бізнесу і контролю, к. е. н., доцент
- Хобін В.А.** - директор Навчально-наукового центру інформаційних технологій, д. т. н., професор
- Сярова А.С.** методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

Тренінги ставатимуть модними тоді, коли будуть корисними для студентів, вони повинні бути націлені на вирішення важливих питань та розширення кругозору, саме такі ознаки тематик тренінгів і ставатимуть підсвідомою самомотивацією студентів.

Правильна мотивація - це та мотивація, яка працює. Промотивований студент володіє «законом відмінностей», він чітко усвідомлює, що він робить і для чого, і знає, що його зусилля не марні і принесуть саме йому користь в майбутньому. Правильна ціль - запорука початку дій, а в результаті безперервний цілісний саморозвиток.

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ В ОСВІТІ ТА НАУЦІ В НОВІТНІЙ ПАРАДИГМІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

С.А. Бондаренко

Як показує світовий досвід, головною умовою подолання технологічного відставання країни є розвинена система генерації знань, що заснована на ефективній системі національної освіти та потужному секторі досліджень і розробок (R&D). Так, інвестиції в освіту і науку у країнах ЄС у середньому становлять 2% ВВП, а показники наукоємності ВВП найбільш успішних країн (Фінляндія, Швеція, Ізраїль, Японія та Південна Корея) - більше 3% ВВП.

В Україні роки незалежності відзначаються зниженням показника наукоємності ВВП: від 1.81% у 1991 р. до 0.3% у 2016 р.

Нині технологічна структура економіки України представлена III-IV технологічними укладами. В той же час, для найбільш успішних економік світу характерним вже є шостий технологічний уклад, в основі якого представлені нано-, біо- технології, термоядерний синтез, молекулярна електроніка, штучний інтелект, оптоелектроніка, фотоніка та ін.

Забезпечити підвищення конкурентоспроможності в умовах технологічних змін суспільства можливо лише на засадах активізації економічної діяльності на інноваційній основі з домінуванням не лише високотехнологічних виробництв, а й загального підвищення рівня наукоємності виробництва, залучення до економічних процесів людських ресурсів високої якості та створення механізмів їх капіталізації в інноваційній і креативній діяльності.

Людські ресурси в Україні характеризуються досить високим освітньо-кваліфікаційним рівнем. Так, частка фахівців з вищою та середньою спеціальною освітою становила 29%. Згідно оцінки Bologna Process Implementation 2015, Україна у 2013 р. була лідером за часткою осіб з вищою освітою у віковій групі 25 - 34 роки (середнє значення 37.3%), у віковій групі 45-64 роки (44.1% за середнього значення 22.9%).

Як показують реалії останніх років, людський потенціал не отримує

належного запиту в національній економіці. Загрозою національній безпеці вже назвали відтік людського капіталу в інші країни світу, який набуває катастрофічних розмірів і темпів росту. При чому, українці-заробітчани погоджуються в інших країнах на низько кваліфіковану працю, будучи при цьому досить освіченими і компетентними спеціалістами. Роль держави в регулюванні таких процесів є ключовою. Необхідно розвивати економіку, створювати нові робочі місця, налагоджувати виробництво продукції з високою доданою вартістю тощо.

Умовою виходу із кризового стану для України є зміна всієї парадигми соціально-економічного розвитку країни. Головним завданням є подолання суперечності між високим рівнем розвитку людського капіталу й недостатнім рівнем розвитку соціального капіталу (недовіра, домінанта матеріальних цінностей). Ключова роль у вирішенні означеного завдання відводиться національній системі освіти і науки.

У міжнародній кооперації праці виділяють такі критерії конкурентоспроможності людських ресурсів:

1. Ґрунтовна підготовка у сфері фундаментальних природничих знань.
2. Висока професійна (інженерна) компетентність за відповідним фахом (функціональна грамотність, World Bank).
3. Сучасні знання та вміння в галузі ІТ.
4. Вільне володіння англійською мовою.
5. Розуміння документів та стандартів ЄС/НАТО.
6. Володіння базовими управлінськими, юридичними та економічними знаннями.

Відповідність виділеним критеріям стає основою для виділення «креативного класу», як сукупності компетенцій для формування і розвитку високотехнологічної економіки. Для побудови й ефективного функціонування такої економіки необхідно забезпечити взаємодію «креативного класу», інвесторів, підприємців і менеджерів. Якісні характеристики такої взаємодії є відображенням рівня розвитку соціального капіталу.

Соціальний капітал стосується відносин, соціальних норм і цінностей, які формують соціальні риси суспільства, визначають форми й напрями суспільної взаємодії. Складовими соціального капіталу є: довіра; соціальні норми та цінності (суспільні цінності, цінності бізнес-спільнот, універсальні цінності); класичні й віртуальні мережі та групи.

За прогнозами фахівців Інституту демографії і соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України до 2020 р. менше половини населення України становитиме частка осіб працездатного віку, близько третини осіб становитиме категорія осіб з віковими характеристиками понад 60 років.

Якісні зміни в національних науковій та освітній системах мають відобразити втілення таких задекларованих засад:

- 1) узгодження цілей розвитку в контексті співпраці в межах програми «Горизонт-2020», ERAC через: об'єднання наукових досліджень та інновацій

шляхом зняття перешкод для інновацій і полегшення співпраці для державного і приватного секторів у трансфері інновацій; підняття взірцевого статусу науки - створення нового класу дослідників; промислове лідерство;

2) запровадження європейських принципів, зокрема: транспарентності; відкритості; рівності доступу до інформації; рівного ставлення і недискримінації; пропорційності; довіри; взаємного визнання.

Нині назріла проблема розробки і впровадження нової системи оцінювання суб'єктів науково-технічної та освітньої діяльності на основі визначення рівня якості нових наукових і технічних знань, науково-технічної інформації, освітніх послуг, а також кардинального підвищення суспільного статусу науки й освіти в Україні: компетентнісного підходу; персоналізований підхід в оцінюванні результативності; наукометричний моніторинг публікаційної активності як передумова фінансування наукових проєктів, програм, напрямів; акумуляція коштів, цільове надання державних грантів; мінімізація ролі та участі адміністративно-керівного персоналу в наукових проєктах, максимізація ролі окремого дослідника в індивідуальній і колективній формах науково-дослідницької діяльності.

Сучасну модель української науки можна охарактеризувати як соціально орієнтовану пострадянську модель, яка намагається функціонувати на засадах, що не відповідають сучасним реаліям національної економіки та суспільства; ретроспективно-репродукційну модель науки в Україні у найближчі десять років потрібно трансформувати в перспективно-інноваційну (за досвідом США, Великої Британії, Ізраїлі, Франції).

Одним з найголовніших інституційних зрушень у сфері науково-технічної діяльності та інновацій мають стати комплементарні ефекти від вироблення взаємоузгоджених інструментів стимулювання розвитку освіти, функціонування ринків інвестиційних ресурсів і ринку праці, підприємництва та ринкової інфраструктури, інформаційної політики, а також промислової та регуляторної політики.

У практичному втіленні моделі «відкритих інновацій» в Україні держава має перетворитися з регулятора наукової і науково-технічної діяльності в активізатора розвитку наукової та науково-технічної діяльності (R&D) та їх прискореної трансформації в інноваційну діяльність (R&D&I) як інституційної основи реалізації моделі збалансованого розвитку.

Національна система освіти, у свою чергу, також має бути готовою відповідати на виклики майбутнього:

- визначати потреби у майбутніх фахівцях і формувати вимоги до їх компетенції відповідно до потреб та динаміки ринку праці;
- забезпечувати надання якісних освітніх послуг на всіх освітніх рівнях: початковому, середньому, рівні базової вищої освіти, магістратури, підготовки науково-педагогічних працівників, навчання впродовж життя;
- на категорії фахівців, які критично потрібні національній економіці (на всіх освітніх рівнях, у тому числі при підготовці науково-педагогічних кадрів),

має бути сформовано державне замовлення на підготовку з компенсаційними важелями за умов, коли підготовлений фахівець надає перевагу працевлаштуванню за кордоном;

- регулятор ринку освітніх послуг має стимулювати розвиток навчальних програм з підготовки фахівців, які здійснюються у тісній співпраці «освіта - наука - роботодавці»;

- важливо забезпечити рівний доступ до отримання освітніх послуг на рівні початкової і середньої освіти, а також на базовому рівні вищої освіти для всіх верств населення.

Література

1. УКРАЇНА 2030: Доктрина збалансованого розвитку. Львів: Кальварія, 2017. 164 с.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЄМНОСТІ РИНКУ В ДИПЛОМНИХ РОБОТАХ БАКАЛАВРІВ І МАГІСТРІВ

О.М. Голодонюк, В.В. Мільчева

Сучасні умови господарювання вимагають від керівників підприємств уміння приймати управлінські рішення з урахуванням постійних змін ринкового середовища, які створюють не лише загрози, а й надають можливості, з одного боку, для задоволення потреб споживачів, а з іншого, для розвитку самої компанії (фірми, організації).

Це потребує постійного вдосконалення стратегічних та оперативних інструментів маркетингу, розвитку дослідницької та аналітичної функцій маркетингової діяльності.

Центральним питанням стратегічного маркетингу будь-якого підприємства є вибір цільового ринку і визначення його ємності.

Знання ємності ринку необхідно для вирішення цілої низки питань:

- розробки маркетингової стратегії;
- формування планів продажу і виробництва;
- оцінки частки фірми і частки головних конкурентів;
- прийняття рішення про вихід на новий ринок;
- оцінки проектів виходу на ринок з новим товаром;
- оцінки економічної доцільності додаткових інвестицій;
- прийняття рішення про створення нового бізнесу або його розширення.

В цьому полягає актуальність проблеми, що досліджується.

Для подальшого її вивчення, спочатку з'ясуємо, що означає термін «ємність ринку».

Ємність ринку (цільового сегменту) - це кількість продукції або обсяг послуг, що надаються в натуральному чи вартісному виразі, яка реалізується на ньому за певний період часу (наприклад, рік).

Вплив викладача на мотивацію студентів до саморозвитку В.І. Булюк, В.Г. Мураховський	35
Структурні зміни в освіті та науці в новітній парадигмі соціально- економічного розвитку України С.А. Бондаренко	37
Методичні підходи до визначення ємності ринку в дипломних роботах бакалаврів і магістрів О.М. Голодонюк, В.В. Мільчева	40
Сучасні політичні ідеології: актуальність політичного вибору та соціальна підтримка в Україні С.А. Дмитрашко	43
Розвиток доброчесності і боротьба з корупцією Г.А. Шевченко	45
Проблеми опрацювання наукової та учбової інформації Є.В. Іванов	45
Елементи сторітелінгу на заняттях, присвячених чорнобильській трагедії (на прикладі двох ЗВО: Одеської національної академії харчових технологій та Одеського національного університету імені І.І. Мечникова) І.С. Дружкова, А.Ф. Коваленко	46
Про доцільність введення в ОНАХТ спецкурсу «Фізика харчових продуктів» О.Є. Сергєєва	51
Екологічне виховання студентської молоді М.М. Зацеркляний, Т.Б. Столевич	52
Психолого-педагогічна характеристика студентів КНТІС ОНАХТ В.О. Волчок	56
Моніторинг навчальних дисциплін та побудова їх рейтингу з метою оптимізації контенту та підвищення якості викладання А.В. Селіванова, А.С. Винник	58
Забезпечення інноваційного розвитку освітнього процесу через ефективну співдружність «виробництво - університети» К.В. Свідло	59
Забезпечення якості вищої освіти в контексті вимог європейських стандартів ESG 2015 М.М. Бойко	61
Академічна доброчесність як явище в освітньому просторі України та засіб підвищення якості освіти Л.Т. Рябовол	64
Науково-практичні конференції як складова взаємодії науки, освіти і практики в ЗВО Т.В. Стрікаленко, Т.П. Григор'єва	67
Деякі підходи до організації навчального процесу В.І. Мілованов, В.О. Буданов	70